

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-03-05
Besvaras senast
2021-03-19

Till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:533 Kvinnorättsaktivisters situation och massavrättningarna i Iran

Varje dag nås vi av fruktansvärda nyheter om den islamiska regimens brott mot mänskliga rättigheter i Iran. De senaste veckorna har det genomförts massarresteringar av kurdiska män och kvinnor. Hundratals har gripits och fängslats. Det är människor som är aktiva i det civila samhället – kulturutövare, miljöaktivister, hemspråklärare som exempelvis Zara Mohamadi, som dömts till tio års fängelse utan att ha begått något brott alls. Hon har endast undervisat kurdiska barn i deras modersmål. Den 17 februari nåddes vi av nyheten att Hossien Kamangar ska avrättas utan några bevis om något brott. Kamangar har kämpat för arbetarnas rättigheter och är miljöaktivist. Han är från en populär, för att inte säga folkkär, och framträdande släkt och familj i staden Kamiaran i Kurdistan/Iran. Han är den tjugonde familjemedlemmen som den barbariska regimen mördar.

Nyligen avrättades i Iran 16 personer genom hängning. En av dem var tvåbarnsmamman Zahra Esmaili, 42 år. Medan hon väntade på sin tur och såg de andra hängas chockades hon så svårt att hon fick hjärtinfarkt. Likafullt lät man hänga hennes döda kropp. Hängning i Iran sker för övrigt ofta med lyftkran. Den 22 februari öppnade Islamiska revolutionsgardet eld mot en väntande grupp som transporterar olja mellan gränsen mellan Iran och Pakistan. Nio personer dödades och flera blev skadade. Protester mot dessa utomjuridiska avrättningar har pågått sedan den 22 februari trots beskjutningar av balucher vars grundläggande mänskliga rättigheter regimen har kränkt och ignorerat historiskt.

Zeynab Jalalian är en kurdisk politisk aktivist som nyligen dömdes till livstids fängelse. Den islamistiska diktaturen har i 13 år försökt bryta ned henne och tvinga henne att avlägga en "bekännelse" där hon fördömer sina handlingar och sig själv. I ett brev som blivit utsmugglat skriver hon till regimens ledare och sina plågoandar:

"Ni förtryckare, har sett att det inte är möjligt att hindra oss från att kräva våra rättigheter även om ni fortsätter att massakrera, tortera och fängsla oss kvinnor och hejda vårt motstånd och våra krav på mänskliga rättigheter. Kvinnor är till sitt väsen frihetslängande. Inget förtryck kan någonsin få dem på knä.

Jag insåg detta när jag kom i händerna på förtryckarna i den islamiska

republikens fängelse. De slet av mig kläderna jag hade på kroppen. De band för mina ögon. De kedjade fast mina händer och fötter vid en järnsäng. De torterade mig på ett så barbariskt och fruktansvärt sätt att det inte går att beskriva. Men, tro mig, varje gång förtryckarnas övergrepp blev allt brutalare och tortyren, övergreppen allt smärtsammare blev jag själv allt djärvare och mer motståndskraftig."

Det här korta stycket är inte bara några ord i en fängslad kurdisk kvinnas brev. Det handlar om en kvinna som i flera år förflyttats från det ena fängelset till det andra och utsatts för alla tänkbara former av övergrepp. När Zeynab om den behandling hon utsatts för använder uttrycket "det inte går att beskriva" inkluderar detta inte bara regelrätt misshandel utan upprepade och brutala våldtäkter.

Zeynab säger i brevet också att hennes torterare torterade och misshandlade alla delar av hennes kropp. De slog henne i magen. De dunkade hennes huvud i väggen. Hon utsattes för hot om våldtäkt – sedan genomförde man den ...

Zeynab är inte den första kvinnliga politiska fånge som under de 42 åren av islamisk könsapartheid under diktaturregimens existens i Iran som godtyckligt har arresterats, torterats och fängslats.

Den islamiska regimen har en historia kantad av omfattande brott mot mänskliga rättigheter.

Det som kostat flest människoliv – människor som kämpat för demokrati – var massakern på över 30 000 politiska fångar 1988. En av regimen ansvariga för detta brott är Hamid Nouri som nu sitter i svenskt häkte. Iran har kidnappat den svenska medborgaren Habib Chaab som kämpat för den arabiska minoritetens grundläggande mänskliga rättigheter i Ahvazprovinsen i Iran.

Den svensk-iranske KI-forskaren Ahmadreza Djalali har blivit dömd till döden. Iran använder inte bara uranium och sitt kärnteknikprogram som utrikespolitiskt maktmedel emot väst, utan i sitt smutsiga maktspel använder man även människors liv genom till exempel krav på fångutväxling.

Denna typ av brott har utgjort ett återkommande inslag i regimen politiska praktik. Man slog med kraft ned studentprotesterna 2009 vid flera iranska universitet. Efter valet 2016 genomfördes omfattande angrepp på

demonstranter. Åren 2018 och 2020 gick säkerhetsstyrkor ånyo till angrepp mot demonstranter. År 2020 mördade regimen 1 500 människor – de flesta studenter och unga människor. Men här finns ett stort mörkertal. De protesterade mot höga mat- och bensinpriser, mot arbetslöshet och förtryck. Över 7 000 människor är fortfarande fängslade. Många unga människor är helt enkelt "försvunna".

Rapporterna om Irans brott mot mänskliga rättigheter är många, men sällan blir det i mediernas rapportering tydligt i vilken omfattning de äger rum. Kvinnorna spelar en viktig roll i kampen mot regimen. Under president Rohanis tid vid makten har, som man vet om, ett hundratal kvinnor avrättats. Dessa har ofta gjort stora insatser och uppoffringar i kampen mot könsapartheid och för allas mänskliga rättigheter i Iran. I dag kryllar det av unga kvinnor i de iranska fängelserna som slåss för sina mänskliga rättigheter och utsätts för en hämningslös brutalitet.

Nasrin Sotoudeh är mottagare av det alternativa fredspriset och försvarsadvokat till många kvinnor som regimen i olika diskriminerande syften släpat inför domstol och dömt till döden eller till långa fängelsestraff. Själv sitter hon av ett fängelsestraff på 38 år utdömt av en regim som funnit hennes verksamhet som försvarare misshaglig. Hon dömdes dessutom till att utså 148 piskrapp. Hon skriver till FN:s generalsekreterare och förklarar, att "mitt hopp är att vi inom en inte alltför avlägsen framtid kan förverkliga åtminstone en liten del av de stora mänskliga drömmarna som kommer till uttryck i den allmänna deklARATIONEN om mänskliga rättigheterna. Som ni kanske vet har många av våra landsmän tillhörande religiösa och etniska minoriteter i Iran under de senaste månaderna avrättats under medias tystnad. I gryningen onsdagen den 17 februari fördes Zahra Esmali, en fånge i vårt fängelse, och åtta andra fångar till galgen och hängdes.

Du vet väl vilka förutsägbara misstag som ofta görs i samband dessa avrättningar. Som en person som varit nära involverad i Zahra Esmalis fall är jag säker på att hon inte begått något mord. Jag ber er inom det internationella samfundet och alla människorättsaktivister att noga begrunda frågan om avrättningar i det iranska samhället – särskilt när det gäller frågan om religiösa, etniska minoriteter och av kvinnor, och vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra sådana omfattande avrättningar."

I dag intresserar sig Sverige och världen för Irans hot om att tillverka

kärnvapen om inte USA lyfter sina sanktioner mot landet. Det är en farlig maktpolitisk tuppfäktning som pågår mellan USA och Iran och som röner stor uppmärksamhet i medierna samtidigt som den iranska regimen i medial avskildhet förtrycker, förföljer och mördar sitt eget folk och för krig genom ombud på olika håll i världen.

Under kampen mot apartheid i Sydafrika talade man om att den regimen utgjorde ett "hot mot världsfreden". Då handlade det om förtrycket av en del av landets befolkning – de svarta och färgade. I dag handlar förtrycket i Iran också om hur en regim försöker underkuva olika minoriteter men framför allt halva av landets befolkning: kvinnor. Och det är inte heller den här gången fråga om någon fåtalig minoritet av befolkningen som är drabbad. Den iranska regimen har liksom den sydafrikanska under apartheidtiden två sidor: internt förtryck och extern fredshotande aggressivitet. Vad vi i denna västvärld, där vi anser oss vara demokratiska, måste rikta vår uppmärksamhet mot är inte bara det iranska hotet om kärnvapen utan framför allt de omfattande brotten mot mänskliga rättigheter. Samtidigt som västvärlden är rädd för Irans kärnvapenhot glömmer man att regimens akilleshäla är dess omfattande brott mot mänskliga rättigheter. Sverige och EU har i 40 år bedrivit en så kallad kritisk dialog med Iran och föreställt sig att man på den vägen skulle förmå den iranska regimen att byta spår. Man har föreställt sig att man genom goda affärsförbindelser skulle få den islamistiska diktaturen att tänka om. Så har inte skett. Situationen har blivit värre. Den försämras när det gäller mänskliga rättigheter, men affärerna blomstrat.

När det gäller brotten mot mänskliga rättigheter i Iran handlar det inte om något som ännu inte blivit satt i verket. Mördandet pågår just nu – i detta ögonblick, medan vi sitter i våra riksdagsbänkar och världens medier tittar åt ett annat håll. Regeringens feministiska utrikespolitik har hittills mer rört sig om att göra business med diktatorer än att hålla den feministiska och mänskliga rättigheters fana högt även emot regimer som Iran med flera. När man läser de hjärtskärande texterna inifrån fängelset från de iranska och kurdiska kvinnorna som Zara, Zeynab, Nasrin med flera blir jag faktiskt mer hoppfull om att den feministiska och mänskliga rättigheternas fana inte kommer hållas av businessministrar i väst och i Sverige utan av de iranska kvinnorna.

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor till utrikesminister Ann Linde:

1. Vilka konkreta åtgärder har ministern och regeringen vidtagit, förutom samtal inom ramen för den kritiska dialogen, för att förmå den iranska regimen att avskaffa dödsstraff och för att Iran ska respektera mänskliga rättigheter?
2. Har ministern och regeringen sökt få kontakt med demokratiska krafter, grupper eller organisationer i Iran som verkar för kvinnors fackliga rättigheter och minoriteters mänskliga rättigheter?
3. Vilka konkreta insatser avser Sveriges feministiska regering att göra för att få kontakt med och stödja de krafter som verkar för kvinnors demokratiska och mänskliga rättigheter och bekämpar den nya apartheidregimen som i Iran?
4. Avser ministern att i sina kontakter med USA förmå den nya administrationen att inte bara ägna uppmärksamhet åt Irans hot om kärnvapenproduktion utan också i sin politik i Iran rikta sin uppmärksamhet mot den iranska regimens brott mänskliga rättigheter?
5. Kommer den svenska regeringen att kräva frigivning av samtliga politiska fångar och samvetsfångar, inklusive ovan nämnda fängslade kvinnor samt Ahmadreza och Chaab?
6. Kommer regeringen att fördöma regimen i Teheran för beskjutningar av tiotals människor i Baluchistan och massarresteringar av hundratals kurdiska miljö- och människorättsaktivister?

.....

Amineh Kakabaveh (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren